ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

מדינת ישראל
משרד החינוך

המִנהל הפדגוגי
האגף לחינוך העל־יסודי

המזכירות הפדגוגית
הפיקוח על הוראת העברית

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה

דיון

מהדורה שנייה

תלמיד

מבנית דיון – מחוון מפורט לתלמיד

רמה 1 (טווח ציונים אפשרי: 0 – 18)	**רמה 2** (טווח ציונים אפשרי: 19 – 36)	**רמה 3** (טווח ציונים אפשרי: 37 – 54)	**רמה 4** (טווח ציונים אפשרי: 55 – 72)	**הערכה פרטנית** **השתתפות התלמיד בדיון** **סך הכול 72 נקודות**
מעט התלמיד מביע דעה ומנמק אותה.	התלמיד מביע דעה ומנמק אותה.	התלמיד מביע דעה ומנמק אותה.	התלמיד מביע דעה ומנמק אותה.	**תוכן**
אינו.	התלמיד מגיב לדברי חבריו.	התלמיד מגיב לדברי חבריו.	התלמיד מגיב לדברי חבריו.	**לשון**
לא.	התלמיד מנהל דיון עניני.	התלמיד מנהל דיון עניני.	התלמיד מנהל דיון עניני.	**מבנה הדיון**

***הערה: מעבר לרמה 1 (לוגו) מעל המערכת של המדדים לכל המבחנים: הערה.**

מבנית דיון – מחוון מפורט לתלמיד (המשך)

	רמה 1 (טווח ציונים אפשרי: 0 – 7)	רמה 2 (טווח ציונים אפשרי: 8 – 14)	רמה 3 (טווח ציונים אפשרי: 15 – 21)	רמה 4 (טווח ציונים אפשרי: 22 – 28)
הערכה קבוצתית דרכי שיתוף הפעולה של הקבוצה בשיח **סך הכול 28 נקודות**	**הערכה כללית של הדיון** **בלבד** של הדיון התרשמות מאיכות שיתוף הדיון לפי סמך על נתון הזה בלבד	הדיון מתמקד בנושא אבל לא מצליחים לשמר אותו המשתתפים מגיבים מגיבים מבלי שיתייחסו	הדיון על פי רוב מתמקד בנושא אבל לא מצליחים לשמר אותו המשתתפים מגיבים מגיבים מבלי שיתייחסו	הדיון מתמקד בנושא ללא המשתתפים מגיבים מגיבים מבלי שיתייחסו
	הדיון אינו ממוקד. המשתתפים מגיבים על שטחים שונים מגיבים מבלי שיתייחסו	הדיון סובב סביב נושא. המשתתפים מגיבים אל הקבוצה מגיבים מבלי שיתייחסו	הדיון מתמקד בנושא המשתתפים מגיבים אל הקבוצה מגיבים מבלי שיתייחסו	הדיון מתמקד בנושא המשתתפים מגיבים אל הקבוצה מגיבים מבלי שיתייחסו

רשימת הטקסטים

מספר משימה	שם הטקסט
.1	בשביל הביטחון
.2	סטירה לתלמיד האם בסתירה לחוק
.3	הטיול השנתי האמת והאגדה
.4	עונש קולקטיבי
.5	הורים אינם יודעים היכן ילדם גולש
.6	תכניות המציאות (הריאליטי)
.7	הילדים מבלים בקניון? ההורים אשמים
.8	למה הטלוויזיה כל כך רעה לילדים?
.9	גם ההורים לא רוצים שיעורים
.10	המחסור במים צפוי להחריף
.11	שכר ועונש בחינוך
.12	הצהרת זכויות האדם והאזרח, 26 באוגוסט 1789
.13	חששות מפני הרכבת, 1851
.14	ביתם של הבורגנים
.15	על משחק הכדורגל
.16	חיפה: לימוד ערבית בבתי"ס יפתור הסכסוך
.17	פירסינג וקעקועים
.18	ונדליזם
.19	עבודה במפעל לבנים בנפאל
.20	מנהל בית ספר מעיד על בית ספרו

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 1

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

דונו בהצעתו של השר. הביעו את דעתכם על הצעתו, התייחסו גם לתועלת שבהצעה זו וגם למחיר שהיא עלולה לגבות.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

בשביל הביטחון

השר לביטחון פנים הציע לאפשר למאבטחי בתי ספר לבצע חיפוש בחפציהם של התלמידים, בין היתר באמצעות גלאי מתכות. משמעות הדבר היא שמאבטחי בתי הספר יצוידו בגלאי מתכות, ויורשו לערוך חיפוש בחפציהם של תלמידים שיצפצפו בבדיקת הגלאי ועל גופם.

מועצת התלמידים הארצית הודיעה הבוקר כי תיאבק בהצעתו של השר, לדברי יו"ר המועצה: "למרות האלימות, אסור להשפיל את התלמידים".

מעובד על פי הכתבה "התלמידים נאבקים: לא נאפשר לחפש בילקוטים" מאת מורן זליקוביץ', ynet, 14.12.06.
© כל הזכויות שמורות ל־ynet.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 2

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

דונו בנושא הענישה הגופנית. בדיונכם התייחסו לדבריו של השר, ועמדו על נימוקיהן האפשריים של חברות הדוגלות בענישה פיזית. הביעו את דעתכם על הסוגיה תוך התייחסות לחוק בישראל ולסיטואציות אפשריות שונות.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

סטירה לתלמיד – האם בסתירה לחוק?

שר בממשלת ישראל מציע, כחלק מהמאבק באלימות הגואה בחברה, להחזיר את שיטות הענישה והמשמעת הכוללות סטירה לילד ולתלמיד, מתוך שאינן מזיקות ואף מועילות כנגד התרופפות המשמעת וההפקרות. השר אמר בישיבת הממשלה, שדנה בנושא האלימות הגואה: "בתקופתי לא היה קורה כלום אם ילד היה מקבל סטירה כשהיה חוצה את הגבול". לדבריו, גם להורים ולמורים יש זכויות, ואם צריך לתת "פליק", אזי לא צריך לפחד.

מעובד על פי הכתבה "סטירה לתלמיד – האם בסתירה לחוק?" מאת בנימין שמואלי, 12.6.2005.
© כל הזכויות שמורות ל־News1 מחלקה ראשונה.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 3

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

יש הטוענים כי אין יותר מקום בתקופתנו לטיול השנתי. חוו דעתכם על טענה זו, הביאו נימוקים לביסוס עמדתכם והציגו את המלצותיכם.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

הטיול השנתי – האמת והאגדה

בבית ספר תיכון ממרכז הארץ הוחזרה אחת השכבות מטיול שנתי באזור הדרום בגלל השתכרות והשתוללות של חלק ניכר מתלמידי השכבה. בבית ספר תיכון אחר לא היה מנוס מהחזרת שכבה שלמה בגלל השתוללות, שבגללה איבדו המורים שליטה על התלמידים לאחר זריקת נפצים וגרימת נזק כבד לאכסניה.

כיצד הפך הטיול השנתי, שהתלמידים אמורים לצפות לו מתחילת השנה, לאירוע טראומטי למורים ולצוות ההדרכה? כיצד הפכנו ממורים, המלווים תלמידים המתעניינים בנוף ובצעידה, לקבוצת מבוגרים המתבזה לפני התלמידים, ומכלה את לילותיה במרדפים אחר תלמידים מעשנים, משתכרים ואף משתוללים?

מעובד על פי הכתבה "הטיול השנתי – האמת והאגדה" מאת רמי אמיתי, אתר ארגון המורים.
© כל הזכויות שמורות למחבר.
ד"ר רמי אמיתי, מנהל תיכון "גלילי" בכפר־סבא וסגן יו"ר הנהלת התאגדות המנהלים.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 4

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

דונו בנושא הענישה הקולקטיבית. בדיונכם התייחסו ליתרונות העשויים לנבוע מהענשת כל הקבוצה, וליתרונות הכרוכים בהימנעות מענישה כזאת. בתום הדיון הציגו את הכרעתכם.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

עונש קולקטיבי

תלמידי שכבת י"א מבית ספר תיכון יצאו ביום ראשון האחרון לטיול שנתי של יומיים למדבר יהודה. אך השקט הפראי של המדבר התחלף עד מהרה בקול פיצוץ עז, כאשר בלילה הראשון לטיול השליך אחד התלמידים חזיז שהתפוצץ וזרע בהלה רבה.

בתגובה החליט מנהל בית הספר לבצע בירור מיידי, שאליו כינס את כל התלמידים. במהלך בירור זה, טוענים הורי התלמידים, דרש המנהל מהמורים לדווח לו מי אחראי למעשה הקונדס.

לאחר שהתלמידים סירבו להלשין, מימש מנהל בית הספר את איומו, ולמחרת בבוקר, במקום להמשיך במסלולי הטיול עד לערב, הועלו התלמידים על אוטובוסים וחזרו לבתיהם. החלטתו של המנהל עוררה כעס רב בקרב ההורים ובקרב התלמידים.

מעובד על פי הכתבה "התלמידים לא הלשינו; המנהל הפסיק את הטיול" מאת רענן בן צור, ynet, 25.11.05.
© כל הזכויות שמורות ל־ynet.

משימה 5

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

לאחרונה החליטו הורים רבים להתנתק מהמרשתת (אינטרנט) בבתיהם כדי למנוע את הנזקים האפשריים העלולים להיגרם מן השימוש בה. הביעו את עמדתכם על החלטה זו ונמקו אותה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

סקר: הורים אינם יודעים היכן ילדם גולש

לרגל היום הלאומי לאינטרנט בטוח, שיחל מחר, פרסם משרד החינוך נתוני מדגם מתוך סקר שנערך ב־250 בתי ספר בקרב תלמידי כיתות ה ו־ח.

מהמדגם עולה כי קרוב ל־50% מהתלמידים גולשים למעלה מ־6 שעות באינטרנט. זאת על אף ששיעור גבוה מקרב ההורים אינו מודע לכך ואינו מגלה מעורבות בנוגע למעשי ילדיהם ברשת. על פי הנתונים קרוב ל־70% מהילדים אינם מדווחים להוריהם היכן גלשו. עוד נמצא, כי מחשבם הביתי של למעלה מ־70% מהתלמידים אינו מכיל תוכנה לחסימת אתרים.

מעובד על פי הכתבה "סקר: הורים אינם יודעים היכן ילדם גולש" מאת מיכל קונפורטי, 5.2.08.
© כל הזכויות שמורות ל־News1 מחלקה ראשונה.

משימה 6

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

יש הטוענים כי סדרות הריאליטי המרתקות צופים רבים למסכי הטלוויזיה מבטאות ערכים שליליים מאוד בחברה הישראלית. הביעו את עמדתכם ביחס לטענה זו ונמקו אותה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

תכניות המציאות (הריאליטי)

שרת החינוך אמרה בכנס באר שבע לשלום הילד, שהתקיים באוניברסיטת בן־גוריון, כי תכניות הריאליטי וכל תחליפי המציאות, ובכללם גם פרסומות, מהווים סכנה גדולה לחינוך הילדים. תכניות אלו מחנכות לתחרותיות, להשפלה ולערכים הרסניים. השרה הוסיפה ואמרה: "התכניות הללו שמות דגש על כישלון והפרקים שבהם מודחים המועמדים, זוכים לרייטינג הכי גבוה. במקום ערכים של עזרה לזולת, התכניות הללו מלמדות ערכים של הכשלת הזולת".

מעובד על־פי הכתבה: "יולי תמיר: תכניות הריאליטי הן סכנה גדולה לערכינו כחברה", מתוך : לימודים אינפו – פורטל הלימודים של ישראל. http://www.limudim-info.co.il/one_news.asp?IDNews=7232 .

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 7

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

קיימו דיון על תופעת הבילוי בקניון. בדיונכם תארו את התופעה והביעו את דעתכם עליה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

מומחים: הילדים מבלים בקניון? ההורים אשמים

נתוני "המועצה לשלום הילד", לפיהם בני הנוער מעדיפים בשעות הפנאי לבלות בקניון, אינם מפתיעים חוקרי תרבות וסוציולוגים. לטענתם, כשעולם הילדים מוגדר כעולם של צריכה, מה הפלא שהם מעדיפים לבלות את זמנם במרכזי קניות. את "האשמה" הם מפנים להורים, שאינם מגִנים על ילדיהם מפני "הציידים הקפיטליסטים".

מהנתונים עולה כי 82 אחוזים מבני הנוער בארץ בוחרים בקניון כמרכז הבילוי המועדף. על כך אומר מומחה לתרבות פופולרית, כי הנתונים מצביעים על כך ש"תרבות הצריכה השתלטה לנו על החיים. הדור הצעיר הפך את הצריכה לפולחן היחיד שהוא מכיר. הפנאי שווה לצריכה – ולהיות אדם פירושו לצרוך את החיים. הדור הצעיר בוחר לקנות בילוי בכסף, כי כך הוא חונך".

מעובד על פי הכתבה "מומחים: הילדים מבלים בקניון? ההורים אשמים" מאת רועי מנדל, ynet, 30.12.07.
© כל הזכויות שמורות ל־ynet.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 8

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

משפחות רבות בארץ החליטו להוציא מביתן את הטלוויזיה. קיימו דיון על החלטה זו. בדיונכם התבססו על הנתונים המופיעים בכתבה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

למה הטלוויזיה כל כך רעה לילדים שלכם?

רובנו צופים בטלוויזיה מדי יום, אולם אין אנו מודעים למשמעות הכמותית של הצפייה. על פי סטטיסטיקה עדכנית, ילדים עד גיל 6 צופים בטלוויזיה בממוצע כ־60 שעות מדי שבוע. בהמשך, עם המעבר לבית הספר, מספר שעות הצפייה יורד במעט לכמות של 6.5 שעות ליום בממוצע. כלומר, מספר השעות המצטבר בהן הילדים יושבים מול המכשיר, גדול יותר ממספר השעות שבהן הם מבלים בבית הספר. אם נחשֵב את סך שעות הצפייה, נגיע למסקנה המדהימה כי מלידה ועד גיל 70 אנחנו צוברים כ־10 שנות צפייה בטלוויזיה (87,000 שעות). נתון נוסף, המעלה באופן משמעותי את סך שעות הצפייה, הוא מכשיר טלוויזיה הנמצא היום בחדרם של 65% מהילדים.

אחד הדברים הזועקים מהנתונים הסטטיסטיים הוא החשיפה לאלימות שהילדים חווים מדי יום: בהנחה שילד צופה 4 שעות ביום, הוא ייחשף עד גיל 13 ל־100,000 מעשי אלימות ו־8000 מעשי רצח(!). זוהי חשיפה מסיבית חסרת תקדים בהיסטוריה האנושית של ילדים לאלימות.

מעובד על פי הכתבה "למה הטלוויזיה כל כך רעה לילדים שלכם?" מאת מוטי לוי, ynet, 28.12.08.

© כל הזכויות שמורות ל־ynet.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 9

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

קיימו דיון על סוגיית שיעורי הבית. בדיונכם הביעו את עמדותיכם על יתרונותיהם ועל חסרונותיהם.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

גם ההורים לא רוצים שיעורים

מי צריך שיעורי בית? האם הם מועילים? כמה זמן צריך להשקיע בהם, ומהן השלכותיהם על הילדים ובני משפחותיהם? השאלות האלה נבדקו במחקר ארצי בקנדה, הראשון מסוגו שם. הממצאים, כך נראה, רלוונטיים לא רק לקנדה.

לפי המחקר, החל בכיתה ז שיעורי הבית אכן תורמים להישגים בלימודים. לפני כן, תועלתם אינה ודאית. ולא זו בלבד, אלא שיש להם השלכות שליליות – הם מותירים לילדים רק מעט זמן פנוי, יוצרים לחץ, פוגעים בפעילויות משפחתיות וכן הם מקור מרכזי לוויכוחים בין הורים לילדים, למאבקי כוח ולאווירה קשה בבית. הורים אף דיווחו על פגיעה בחיי הנישואים בשל כל אלה. לא רק התלמידים, גם ההורים עושים שיעורי בית: יותר משלושה רבעים מההורים לילדי כיתות א–ד עוזרים להם. בכיתות הגבוהות יותר, מחצית מההורים כבר מרגישים שאינם מסוגלים לעזור.

מבוסס על המאמר "גם ההורים לא רוצים שיעורים" מאת צפי סער, עיתון "הארץ", 24.2.08.
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון "הארץ" בע"מ.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה

מבנית דיון

משימה 10

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

קיימו דיון על הצעתו של יו"ר ועדת הפנים של הכנסת. בדיונכם הביעו את עמדתכם על השימוש באכיפה ובענישה כדרך לשנות את התנהגות הציבור.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

המחסור במים צפוי להחריף

קצת יותר מחודשיים נותרו עד לסוף עונת הגשמים, אך כבר עתה ניתן להעריך שעל ישראל יעבור עוד חורף שחון שיחמיר את מצב משק המים הבעייתי מלכתחילה. עד כה ירדו ברוב האזורים 60%–80% בלבד מכמות המשקעים הממוצעת לתקופה זו של השנה. המצב חמור במיוחד באזור אגן ההיקוות של הכינרת שבו ירדו עד היום פחות מ־70% מכמות המשקעים ביחס לממוצע הרב שנתי.

בתגובה לנתונים האלה, אמר יו"ר ועדת הפנים, כי "יש משבר חמור מאוד, אבל אין אווירה של משבר ואין התנהגות כמו במשבר. אנו מצפים מהממשלה לנקוט מדיניות נחושה ותקיפה הכוללת אכיפה וענישה, כולל ענישה פלילית".

מבוסס על המאמר "משבר המים החמור ביותר ב־80 השנים האחרונות" מאת צפריר רינת, שחר אילן ועמירם כהן, עיתון "הארץ", 16.1.09. © כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון "הארץ" בע"מ.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 11

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

בעבר קיבל התלמיד פרס עבור הצטיינותו בלימודים, או לחלופין מלקות – עונש שנכשל בלימודיו. קיימו דיון על השכר והעונש במערכת החינוך בת זמננו. בדיונכם הביעו את עמדותיכם על השימוש בפרס או בענישה כשיטת חינוך.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

שכר ועונש בחינוך

... בית הספר שכן לרוב בבית הכנסת או בסמוך למסגד. התלמידים היו בני גילים שונים ורובם בנים. הם למדו קוראן, תורה, תפילות והלכות. רק מי שהתעתד להיות תלמיד חכם, מלמד, סופר, רופא או סוחר, למד גם לכתוב. תלמידים שלא למדו היטב נענשו במלקות ואילו תלמידים מצטיינים זכו בפרסים. כך לדוגמה, תלמיד שהצטיין בידיעת הקוראן הורכב על גמל, סבב ברחובות העיר והציבור המטיר עליו שקדים וממתקים.

קציעה טביבאן, מסע אל העבר – מימי הביניים ועד העת החדשה, 1997, עמ' 48. הוצאת מטח.
© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך, התרבות והספורט, המינהל הפדגוגי, האגף לתכניות לימודים.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 12

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

בשנים האחרונות הולכת ומתפתחת המודעות לזכויותיהם של התלמידים. יש הטוענים שתלמידים רבים מנצלים לרעה את ההקשבה לצורכיהם ואת השמירה על זכויותיהם. דונו בסוגיה זו. בדיונכם הביעו את עמדותיכם ביחס לגבולותיו של החופש הניתן לבני נוער להביע את עמדותיהם.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

זכויות התלמיד

הצהרת זכויות האדם והאזרח, 26 באוגוסט 1789

ההבעה החופשית של המחשבות והדעות היא אחת הזכויות היקרות ביותר של האדם: כל אזרח רשאי אפוא לדבר, לכתוב ולהדפיס באופן חופשי, בתנאי שהוא אחראי לכל שימוש לרעה בחופש הזה, במקרים שנקבעו על ידי החוק. [...]

וולטר גראב (עורך), מקורות למהפכה הצרפתית, 1979, עמ' 46–49. © הוצאת הדר בשיתוף, עם אוניברסיטת תל אביב.

משימה 13

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

בקטע מתוארים החששות מפני החידוש הטכנולוגי של הימים ההם: הרכבת. קיימו דיון על חידוש טכנולוגי בן ימינו. בדיונכם הביעו את עמדותיכם על תועלתו ועל החששות מפניו.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

התפתחות טכנולוגית

חששות מפני הרכבת, 1851

לאציל הכפרי נאמר כי העשן יהרוג את הציפורים בעוברן ביעף מעל לקטר, לקהל הרחב נאמר כי בגלל כובדו של הקטר לא יהיה בכוחו לזוז, ולתעשיין נאמר שהגיצים אשר יצאו מן הקטר יבעירו את סחורותיו [...] אמרו גם כי הרכבת תגרום לכיליון גזע הסוס, ועקב זאת גבר החשש במוחות האיכרים כי שיבולת השועל והתבן [ששימשו למאכל הסוסים], שוב לא יהיו סחורות שיש עליהן קופצים (שיש להן דורש). ועוד אמרו כי הסוסים ייבהלו משאון (מרעש) הקטר ויפילו את רוכביהם וכי גם הפרות יחדלו לתת חלב בכל מקום אשר מכונת הגיהינום (הרכבת) תעבור בקרבתו. רבים ניבאו כי גם הצמחייה תכלה באזורים אשר בהם תעבור המסילה, כי ערך הקרקעות באזורים אלה ירד פלאים וכי כל אלה המגדלים ירקות למכירה בשווקים, יאבדו את מטה לחמם (מקור פרנסתם).

ק' פרנסיס, דברי ימי מסילת הברזל באנגליה, 1851.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 14

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

בקטע מתואר השינוי החברתי שחל באירופה והשפעתו על צורכיהם של בני האדם במרחב מחיה. דונו בסוגיה זו. בדיונכם התייחסו לדרישתם של הורים רבים לצמצם את התבודדותם של בני המשפחה בחדריהם כדי לזמן התכנסויות רבות יותר ותקשורת בין בני הבית. מדובר בפעולות כגון: הטלת איסור על נעילת חדרים, צמצום שעות השימוש במחשב, מניעת רכישה של טלוויזיה לחדרי הילדים ועוד.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

חלוקת המרחב בבית

ביתם של הבורגנים

האדם הבורגני, בן המעמד הבינוני, כבר אינו יכול להסתפק בחדר מגורים אחד. לנוכח המשא והמתן הרב שעליו לנהל לעתים קרובות בהתכתבות, לנוכח חליפת המכתבים הרחבה שעליו לקיים, ולנוכח הציפייה הכללית, שהוא יהיה בקיא בכתובים, הוא זקוק לחדר לקריאה ועבודה, שבו יוכל לעשות את כל אלה באין מפריע, ורצוי – אם רק אפשרי הדבר – שחדר זה יהיה צמוד לחדר המגורים, כדי שהוא יוכל לשוחח בכל עת עם רעייתו. [...] היום נוהגים לחשוב שלא יאה שהילדים הקטנים יישארו בחדר [האורחים] בשעה שמבקרים בו זרים, וכן כי יש להעדיף את חינוך הילדים בבית. אלה דורשים חדר ילדים, ואם המורה הפרטי אמור לשמש גם כמורה הבית, יש צורך בחדר גם עבורו. מקובל היום לתת לילדים הגדולים שיעורים פרטיים במוסיקה, בכתיבת מכתבים, בציור וברקמה, וכל אלה דורשים ציוד ואמצעים, ואינם יכולים להתקיים בו זמנית בחדר המגורים, ומכאן, שדרושים חדרים נפרדים עבור בנים ובנות מתבגרים.

הנרי וסרמן, "אך גרמניה היכן היא?" גרמניה 1770–1830 – מאומת תרבות לתרבות לאומית, 2001, עמ' 130.
© כל הזכויות שמורות לאוניברסיטה הפתוחה.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה

מבנית דיון

משימה 15

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

גם בימינו רבים נהנים לבלות את שעות הפנאי שלהם בצפייה במשחקי כדורגל. יש הטוענים כי תרבות זו מגבירה את האלימות בקרב קבוצות האוהדים השונות. דונו בטענה זו והביעו את דעתכם עליה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

על משחק הכדורגל

מאז שהומצא, משך משחק הכדורגל צופים וסקרנים למגרשים, ואנשים רבים ממעמדות חברתיים שונים רואים במשחק מקור הנאה ובאים אל המגרשים בהמוניהם. צעדיו הראשונים של הכדורגל היו באנגליה במחצית השנייה של המאה ה־9. בשנת 1863 הוקמה בלונדון התאחדות הכדורגל האנגלית על ידי 13 מועדוני כדורגל שקיבלו על עצמם את חוקי המשחק, המזכירים מאוד את המשחק כפי שאנו מכירים אותו היום. על פי החוקים האלה התקיים בלונדון בראשית ינואר 1864 משחק הכדורגל המודרני הראשון. חלק מן החוקים נראה לנו היום מוזר ולא מובן. ראשי התאחדות הכדורגל האנגלית הניחו כתשתית לחוקיהם את התנהגותם האדיבה והמנומסת של הכדורגלנים. אבל כיוון ששחקנים שאינם מנומסים ואדיבים השתלבו בסוג זה של ספורט, ואלה צייתו רק לחוקים הכתובים, נאלצה התאחדות הכדורגל האנגלית לשפר את חוקי המשחק. לכן נחקקו חוקים נגד הכשלה, דחיפה, החזקת כדור וכדומה.

קציעה אביאלי־טביבאן, מסע אל העבר – עולם מודרני נולד – המאה ה־19, 2003, עמ' 70.

© כל הזכויות שמורות למרכז לטכנולוגיה חינוכית, תל אביב.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 16

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

דונו בנושא לימודי הערבית בבתי הספר היהודיים בארץ. בדיונכם התייחסו לשאלה אם יש ללמד ערבית כמקצוע חובה גם על חשבון שפה נוספת, כגון: צרפתית או ספרדית.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

חיפה: לימוד ערבית בבתי"ס יפתור הסכסוך

כל 4,000 התלמידים בבתי הספר היסודיים בחיפה בכיתות ה'–ו' לומדים שפה ותרבות ערבית כשפת חובה. זוהי תכנית ניסיונית ראשונה מסוגה בארץ ללימוד חובה של השפה והתרבות הערבית. המורים נעזרים באמצעים חזותיים וקוליים תוך שילוב שירים, סיפורי עם וספרות מודרנית והטקסטים הם בשפה הערבית המדוברת. ראש העיר אמר הבוקר: "ידיעת השפה על רבדיה התרבותיים תביא להפלת מחיצות ולהתקרבות בין העמים".

מעובד על־פי "חיפה: לימוד ערבית בבתי"ס יפתור הסכסוך", ערוץ 7 – חדשות, 05.09.07.
© כל הזכויות שמורות לערוץ 7: http://www.inn.co.il .

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה

מבנית דיון

משימה 17

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

בפורומים רבים באינטרנט ניתן לקרוא דיונים של הורים מיואשים המתלבטים במתן רשות למתבגרים לחורר חורים בגופם או לצרוב עליו קעקועים. החוק קובע כי עד גיל שמונה עשרה ניתן לבצע פעולות אלה רק בהסכמת ההורים. דונו בנושא זה והעלו טיעונים לכאן או לכאן שישכנעו את הוריכם או את חבריכם לקבל את עמדתכם.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

פירסינג וקעקועים

04.10.09 ענת זפרני MAKO

גיל ההתבגרות מלווה בשינויים פיזיים ונפשיים אצל המתבגר, ובהגדרה של זהותו האישית. קעקועים ופירסינג הם אמצעים חיצוניים המאפשרים למתבגרים רבים למרוד ולעצב את זהותם, ולהודיע לעולם שהם אחרים. עם זאת, חשוב לזכור שלא תמיד עושה המתבגר את הדברים הללו כדי למרוד בהוריו, אלא כחלק מהפגנת רצונו לעצמאות.

מעובד על־פי: ענת זפרני מייעצת "אמא בא לי קעקוע ופירסינג", אתר mako מבית קשת, 04.10.09.
© כל הזכויות שמורות.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 18

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

קיימו דיון בנושא השחתה של ציוד בבית הספר ומחוצה לו. בדיונכם הביעו את דעתכם על התופעה ועל הסיבות המביאות בני נוער להשחית.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

ונדליזם

ונדליזם היא תופעה שבה אנשים משחיתים רכוש פרטי או ציבורי שאינו שייך להם, בדרך כלל ללא סיבה רציונלית, בלא להפיק רווח ישיר מההשחתה. המונח ונדליזם מתייחס בדרך כלל להשחתה של רכוש ציבורי, כגון ריסוס כתובות גרפיטי על קירות, עקירת פנסים וספסלים, ניפוץ מנורות וחלונות ראווה של חנויות, השחתה של תחנות אוטובוס וחבלה במכוניות חונות.

מעובד לפי הערך "ונדליזם" מתוך ויקיפדיה http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%95%D7%A0%D7%93%D7%9C%D7%99%D7%96%D7%9D. © כל הזכויות שמורות.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה

מבנית דיון

משימה 19

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

השימוש בילדים כעובדים נחשב כיום על ידי מדינות עשירות להפרה של זכויות האדם, ועל כן הוא הוצא מחוץ לחוק במדינות אלו. אולם מדינות עניות לעתים מתירות שימוש זה, שכן משפחות שלמות תלויות בהעסקת ילדי המשפחה, ובמקרים מסוימים הוא מקור ההכנסה היחיד של משק הבית. דונו בנושא עבודת ילדים והביעו את עמדתכם. תוכלו לבסס את עמדתכם גם באמצעות דוגמאות ששמעתם עליהן או נתקלתם בהן.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

ניצולם של ילדים בעבודות קשות

עבודה במפעל לבנים בנפאל

מאת רוני מרגלית ומיקי אלון, מסע אחר /http://www.masa.co.il/article/4209

ברחבי נפאל יש כ־900 מפעלי לבנים שבהם עובדים למעלה מ־170,000 נפאלים, מתוכם 60,000 ילדים. העבודה מפרכת, המחלות והפציעות כתוצאה מן העבודה רבות והשכר זעום.

ביקרנו במפעל שבמרכזו מתנשאת אל השמיים ארובה גבוהה שפולטת עשן שחור וסמיך, שמתפזר ברוח ובזיהום האוויר שעוטף את עמק קטמנדו. תחת הארובה הגדולה נראות הדמויות קטנות וכפופות – נשים, גברים וילדים נושאים לבנים ומתרוצצים ממקום למקום.

על הילדים העובדים במפעל נגזר לא ללכת לבית הספר. הוריהם רוצים שיעבדו עם המשפחה במפעל, ולכן אינם יכולים להתמיד בלימודים בכפר, מאחר שממילא הם נעדרים חמישה חודשים בשנה.

ארגון העבודה הבינלאומי מעריך שכ־250 מיליון ילדים בגילאים חמש עד 14 עובדים היום במדינות הבלתי מתועשות. לפחות 120 מיליון מהם עובדים ב"משרה מלאה". 61% מהם חשופים למחלות, ואינם זוכים לחינוך או לילדות נורמלית.

© כל הזכויות שמורות למחברים.

המיצ"ב הפנימי – משימות ההבעה שבעל־פה
מבנית דיון

משימה 20

תלמיד

הנחיות לתלמיד

לפניכם טקסט. קראו אותו ותכננו דיון **על פי ההנחיות**.

תלמידים רבים מגיעים לביה"ס בהופעה בלתי הולמת. דונו בנושא זה והביעו את עמדתכם על תפקידם של המנהל ושל המורים בעניין זה ועל דרכי הענישה המופיעים באמנה.

בדיונכם הקפידו על הצגת עמדה ברורה, על אופן ההשתתפות, על הבחירות הלשוניות ועל שיתוף הפעולה בקבוצה בזמן הדיון.

מנהל בית ספר מעיד על בית ספרו

מעובד על פי ד"ר רמי אמיתי, קשר עין, נובמבר 2009

בבית ספרנו קיימת אמנה בית ספרית המגדירה את זכויות התלמיד ואת חובותיו. מוקד העשייה אינו רק חיבור האמנה, אלא הקפדה על כל סעיפיה. בזכות אמנה חינוכית זו אנו מקפידים מאוד בכל מה שנוגע לתלבושת אחידה, אוסרים לחלוטין הופעת תלמידים בכפכפים (מכל סוג, ולא רק כפכפי ים של גומי...) ובחולצות בטן חושפניות או ללא שרוולים, ומונעים את כניסתם של התלמידים האלה לבית הספר. בכל בוקר ניצב חבר הנהלה בשער בית הספר, ומשלח את התלמידים שאינם מקפידים על הופעה חיצונית נאותה אל ביתם.

© כל הזכויות שמורות למחבר.